

Papa Pavao VI.

"ECCLESIAE SANCTAE"

MOTU PROPRIO O PRIMJENI NEKIH SABORSKIH DEKRETA

(6. kolovoza 1966.)

1. PRAVILA ZA PROVOĐENJE DEKRETA "CHRISTUS DOMINUS"

Redovnici (CD br. 33-35)

Čl. 22. Smjernice koje se ovdje donose vrijede za sve redovnike muške i ženske, bilo kojeg obreda, ne dirajući u prava patrijarha za istočnjake.

Čl. 23. § 1. Svi redovnici, pa i izuzeti, koji djeluju u mjestu u kojem postoji samo jedan obred, različit od njihova, ili u kojemu broj vjernika toga obreda toliko prevladava da se općenito smatra jedinim, ovise o ordinariju mjesta ili o hijerarhu tog obreda u svemu što se tiče vanjske djelatnosti službe i podložni su mu prema propisima prava.

§ 2. Gdje pak ima više mjesnih ordinarija ili hijerarha, ti isti redovnici dužni su u obavljanju svoje službe među vjericima različitih obreda opsluživati pravila koja su zajedničkim sporazumom odredili ti ordinariji i hijerarhi.

Čl. 24. Premda je izuzeće redovnika unutar zakonitog područja na snazi i u misijskim uvjetima - ipak, zbog posebnih okolnosti u izvršavanju svete službe - u tim mjestima treba opsluživati, u smislu dekreta *Ad gentes divinitus*, posebne odredbe koje je dala ili potvrdila Apostolska Stolica s obzirom na uređivanje odnosa između mjesnog ordinarija i redovničkog poglavara, osobito u misijama koje su povjerene jednoj ustanovi.

Čl. 25. § 1. Svi redovnici, i izuzeti, dužni su se držati zakona, odluka i odredaba izdanih od mjesnog ordinarija koje se tiču različitih djela, u onome što se odnosi na vršenje svetog apostolata, pastoralnog i socijalnog djelovanja, što ih je propisao ili preporučio mjesni ordinarij.

§ 2. Isto tako dužni su se držati zakona, odluka i naredaba što ih je izdao mjesni ordinarij ili biskupska konferencija, a tiču se između ostaloga:

a) javne upotrebe svih sredstava društvenog priopćavanja prema br. 20. i 21. dekreta *Inter mirifica*;

b) posjećivanja javnih predstava;

c) upisa ili suradnje u društvima ili udruženjima koja se prema izjavi mjesnog ordinarija ili biskupske konferencije moraju izbjegavati;

d) crkvenog odijela, i to u ovom smislu: mjesni ordinarij ili biskupska konferencija, da bi spriječili zbunjenost vjernika, mogu zabraniti klericima, bilo svjetovcima, bilo redovnicima, pa i izuzetima, da javno nose svjetovno odijelo. Ipak ostaju na snazi kan. 596. CIC i kan. 139. CIC o redovnicima.

Čl. 26. Osim toga redovnici su dužni držati se zakona i odredaba izdanih od mjesnog ordinarija po propisu prava, a odnose se na javno vršenje bogoslužja u vlastitim crkvama i javnim i polujavnim oratorijima, ako vjernici redovito u njih ulaze; ne dirajući vlastiti obred što ga zakonito upotrebljavaju samo za svoju zajednicu i uzimajući u obzir njihov red božanskog časoslova u koru te redovničke vježbe koje spadaju na posebnu svrhu ustanove.

Čl. 27. § 1. Biskupska konferencija svakog naroda može, pošto je saslušala mišljenje redovničkih poglavara kojih se to tiče, izdati propise za skupljanje priloga, kojih se moraju držati svi redovi, ne izuzimajući ni one koji se po svojoj ustanovi zovu prosjački i to doista jesu, ne dirajući ipak njihovo pravo da prose.

§ 2. Isto tako neka redovnici ne poduzimaju sabiranja pomoći javnim upisivanjem bez pristanka ordinarijâ mjestâ u kojima se ta pomoć sakuplja.

Čl. 28. Neka redovnici revno promiču vlastite ili posebne djelatnosti i institucije pojedinih ustanova, koje su, naime, odobrenjem Apostolske Stolice od samog osnutka ili zbog časne predaje prihvatili, te su potom određene i uređene konstitucijama i drugim vlastitim zakonima ustanove, vodeći osobito brigu o duhovnim potrebama biskupija i čuvajući bratsku slogu s dijecezanskim klerom i drugim ustanovama slične djelatnosti.

Čl. 29. § 1. Vlastite ili posebne djelatnosti i institucije koje se vode u kućama ustanova, pa i u unajmljenima, ovise o njihovim poglavarima. Oni ih usmjeruju i njima upravljaju prema konstitucijama. Prema propisima prava, i ta su djela podložna jurisdikciji mjesnih ordinarija.

§ 2. Djelatnosti i institucije, pa i vlastite i posebne redovničke ustanove, koje je povjerio ordinarij mjesta, podvrgnute su vlasti i upravi istog ordinarija, ali ostaje pravo redovničkih poglavara da nadziru život članova i, zajedno s ordinarijem mjesta, izvršavanje zadataka koji su im povjereni.

Čl. 30. § 1. Za svako djelo apostolata koje ordinarij mjesta bude povjerio nekom redu, držeći se ostalih propisa prava, neka bude učinjen pismeni ugovor između njega i nadležnog poglavara redovničke ustanove, u kojemu će, između ostaloga, biti jasno određeno što spada na djelo koje treba izvršiti, na članove kojima je povjereno i na stvari ekonomske naravi.

§ 2. Za ova pak djela mora redovnički poglavar izabrati doista sposobne redovnike, pošto se posavjetovao s mjesnim ordinarijem; a ako se radi o tome da jednom redovniku bude povjerena crkvena služba, redovnika mora imenovati sâm ordinarij mjesta, na prijedlog ili bar uz pristanak njegova poglavara, na određeno vrijeme, koje je sporazumno utvrđeno.

Čl. 31. I onda kad mjesni ordinarij ili biskupska konferencija povjerava jednom redovniku neku dužnost, to neka bude učinjeno s pristankom poglavara i pismenim ugovorom.

Čl. 32. Zbog teškog razloga može svaki redovnik biti maknut iz povjerene službe bilo voljom vlasti koja je povjerila tu službu, pošto je upozorila redovničkog poglavara, bilo voljom poglavara, pošto je upozorio vlast koja je povjerila službu, jednakim pravom a da nije potreban pristanak drugoga; jedan drugome nisu dužni otkriti razloge svoje odluke, a još manje opravdati je. No ostaje pravo uložiti priziv in devolutivo na Apostolsku Stolicu.

Čl. 33. § 1. Mjesni ordinarij može svojom vlašću, uz pristanak nadležnog

poglavora, povjeriti župu redovničkoj ustanovi, pa i tako da je osnuje u crkvi te ustanove. Ta župa može biti povjerena bilo zauvijek, bilo na određeno vrijeme. U oba slučaja treba stvar urediti pismenim ugovorom između ordinarija i nadležnog poglavara ustanove. U tom ugovoru između ostaloga neka bude izričito i točno navedeno što spada na posao koji treba obaviti, na osobe kojima je povjeren i stvari ekonomske naravi.

§ 2. Mjesni ordinarij može imenovati redovnika, s dopuštanjem vlastitog poglavara, za župnika i u župi koja nije povjerena redu, načinivši poseban i prikladan ugovor s nadležnim poglavarom toga reda.

Čl. 34. § 1. Redovnička kuća, bilo pravno uređena ili ne (formata et non formata), koja pripada izuzetom redu, ne može biti ukinuta bez privole Apostolske Stolice i bez savjetovanja s mjesnim ordinarijem.

§ 2. Redovnički poglavari koji namjeravaju zatražiti da bude ukinuta jedna kuća ili jedna djelatnost bilo iz kojeg razloga, neka to ne čine na brzinu. Neka stvarno imaju na pameti da su svi redovnici dužni odlučno i marljivo raditi ne samo na izgradnji i rastu cijelog otajstvenog Tijela Kristova, nego i na dobro mjesnih crkava.

§ 3. Kad poglavari, osobito zbog nedostatka osoblja, traže da neka kuća ili djelo budu ukinuti, mjesni ordinarij neka molbu dobrohotno uzme u obzir.

Čl. 35. Udruženja vjernika koja su pod vodstvom i upravom nekog reda, pa i ako ih je ustanovila Apostolska Stolica, podložna su jurisdikciji i nadzoru mjesnog ordinarija, koji ima pravo i dužnost pohađati ih prema propisima svetih kanona.

Ako se ta udruženja posvećuju vanjskoj djelatnosti apostolata ili promicanju bogoštovlja, moraju se držati propisa što ih je o toj stvari izdao mjesni ordinarij ili biskupska konferencija.

Čl. 36. § 1. Apostolska djelatnost članova ustanovâ savršenosti koji nisu zavjetovanjem vezani na posve kontemplativan život, neka ne bude tako zatvorena u vlastitim djelima ustanove, ili drugima koja prigodimice preuzmu, da ih mjesni ordinariji ne bi mogli, zbog hitnijih potreba duša i nestašice klera, ne samo svećenike, nego i sve članove muškarce i žene, pozvati da pruže pomoć u različitim službama biskupija ili krajeva, gledajući ipak na vlastitu narav svake pojedine ustanove i s pristankom nadležnog redovničkog poglavara.

§ 2. Ako mjesni ordinarij smatra potrebnom ili vrlo korisnom pomoć redovnika za obavljanje mnogovrsnih djelatnosti apostolata i za održavanje karitativnih i pastoralnih pothvata u svjetovnim župama ili biskupijskim udruženjima, redovnički poglavari moraju, na biskupovu molbu, pružiti zatraženu pomoć u granicama mogućnosti.

Čl. 37. Mjesni ordinarij može narediti da se u svim crkvama i u svim javnim i polujavnim bogomoljama koje pripadaju redovnicima, a stvarno su redovito otvorene vjericima, javno čitaju biskupski dokumenti i da se u njima drži vjerska pouka, a isto tako da se skupljaju posebni prilozi za određena djela, župska ili biskupijska, nacionalna ili opća, koje treba savjesno poslati biskupskoj kuriji.

Čl. 38. S obzirom na opsluživanje općih zakona i biskupskih odredaba o bogoštovlju, mjesni ordinarij ima pravo nadzirati crkve i oratorije, pa i polu-

javne izuzetih redovnika, ako vjernici u njih redovito zalaze. Ako bi u tome zapazio zloupotrebe, a upozorenje redovničkom poglavaru ostalo uzaludno, ordinarij može svojom vlašću izravno sam poduzeti što treba.

Čl. 39. § 1. Prema odredbi broj 35, 4 dekreta *Christus Dominus* opće uređenje katoličkih škola redovničkih ustanova uključuje opći razmještaj svih katoličkih škola u biskupiji, njihovu međusobnu suradnju i nadzor nad njima, da ne budu manje od drugih škola u stanju postizati kulturne i socijalne ciljeve. Ostaje na snazi pravo ustanova da njima upravljaju te se moraju držati načela koja su ondje (br. 35,5) postavljena o prethodnom dogovoru između biskupa i redovničkih poglavara.

§ 2. Mjesni ordinarij može prema svetim kanonima, osobno ili preko drugoga, nadzirati sve redovničke škole, kolegije, oratorije, odmarališta, patronate, bolnice, sirotišta i druge slične ustanove, namijenjene pobožnim ili karitativnim djelima, duhovnim ili vremenitim. Izuzetak su samo unutrašnje škole koje su otvorene isključivo vlastitim učenicima ustanove.

Čl. 40. Propisi o uključivanju redovnika u biskupijska djela i službe koja se imaju obavljati pod vodstvom biskupâ, moraju se, prikladno prilagođeni, primijeniti i na druga djela i službe koje prelaze granice jedne biskupije.

II. PRAVILA ZA PROVOĐENJE DEKRETA "PERFECTAE CARITATIS"

Da bi plodovi Sabora mogli uspješno dozrijevati, treba da redovničke ustanove promiču prije svega novi duh, a zatim da provode, razborito doduše, ali brižljivo, prilagođenu obnovu života i stege, proučavajući marljivo osobito dogmatsku konstituciju *Lumen gentium* (pogl. V. i VI.), kao i dekret *Perfectae caritatis*, te provodeći u djelo nauk i propise Sabora.

Da dekret *Perfectae caritatis* bude primijenjen, i to što prije, sljedeća pravila, koja potrebno prilagođena vrijede za sve redovnike, latinske i istočne, određuju način postupka i neke propise.

Prvi dio

Kako treba provoditi prilagođenu obnovu redovničkog života

1. Tko mora promicati prilagođenu obnovu

Čl. 1. Glavnu ulogu u obnovi i u prilagođivanju redovničkog života imaju same ustanove, koje će to ostvarivati osobito pomoću generalnih kapitula, a istočnjaci pomoću sinaksa. Zadatak kapitula nije u tome da samo donose zakone nego i da promiču duhovne i apostolske životnosti.

Čl. 2. Potrebna je suradnja svih poglavara i članova da bi u sebi samima obnovili redovnički život, da bi pripravili povoljno ozračje kapitula, da bi (kapituli) izvršili svoj zadatak, te da bi se vjerno opsluživali zakoni i propisi što ih kapituli donesu.

Čl. 3. Da bi se provodila prilagođena obnova pojedinih ustanova, ima se u roku od dvije ili najviše tri godine sastati poseban kapitul, bilo redoviti, bilo izvanredni.

Ovaj se kapitul može podijeliti na dva različita razdoblja, rastavljena razmakom od najviše godinu dana, ako tako odredi sâm kapitul tajnim glasovanjem.

Čl. 4. Pripremajući taj kapitul, neka se vrhovno vijeće na zgodan način pobrine da bude provedeno široko i slobodno savjetovanje članova, a rezultate toga savjetovanja neka na zgodan način sredi da bi se time rad kapitula pomogao i usmjerio. To će moći postići ako, na primjer, sasluša samostanske i provincijske kapitule, osnuje komisije, postavi niz pitanja itd.

Čl. 5. Za stauropegijske samostane dužnost je patrijarha da izda upute kako bi se obavila savjetovanja.

Čl. 6. Ovaj generalni kapitul ima vlast izmijeniti radi pokusa stanovite propise konstitucija ili kod istočnjaka tipika, ali tako da se sačuvaju svrha, narav i osebnost ustanove. Pokuse koji su u suprotnosti s općim pravom, a koje treba razborito uvoditi, Sveta Stolica će prema shodnosti rado odobriti. Ti se pokusi mogu nastaviti sve do sljedećeg redovitog generalnog kapitula, koji će imati vlast da ih produži, ali ne preko drugog kapitula koji neposredno slijedi.

Čl. 7. Istu vlast ima vrhovno vijeće u razdoblju što dijeli te kapitule, uz uvjete koje neka ti kapitul postave, a kod istočnjaka u samostojnim samostanima istu vlast ima iguman s manjom sinaksom.

Čl. 8. Konačna potvrda konstitucija pridržana je nadležnoj vlasti.

Čl. 9. Što se tiče obnove konstitucija monahinjâ, neka pojedini samostani u mjesnom kapitolu ili pak svaka redovnica iznese svoje prijedloge. Da bi se sačuvalo jedinstvo redovničke obitelji prema značaju svake pojedine, te će glasove sabrati vrhovna vlast reda, ako ona postoji, a inače će ih sakupiti izaslanik Svete Stolice, te kod istočnjaka patrijarh ili mjesni hijerarh. Mogu se zatražiti prijedlozi i mišljenja i od skupština savezâ, kao i drugih zakonito sazvanih skupova. Neka pastirska briga biskupa i u tome pruži blagohotnu pomoć.

Čl. 10. Ako se u samostanu monahinja budu katkada smatrali potrebnima u stvarima stege neki privremeni pokusi, mogu ih dopustiti vrhovni poglavari ili izaslanici Svete Stolice, a kod istočnjaka patrijarh ili mjesni hijerarh. Neka se, međutim, vodi briga o posebnom mentalitetu i čudi klauzurnih redovnica, kojima je posebno potrebna stalnost i sigurnost.

Čl. 11. Dužnost je poglavara, o kojima je gore bilo govora, da se pobrinu, nakon savjetovanja sa samostanima i uz njihovu pomoć, za obnovu teksta konstitucija te da se on preda Svetoj Stolici ili nadležnom hijerarhu na odobrenje.

II. Obnova konstitucija i tipika

Čl. 12. Opći zakoni svake ustanove (konstitucije, tipici, pravila ili zakoni kojeg drugog naslova) neka obuhvaćaju otprilike sljedeće elemente:

a) evanđeoska i teološka načela o redovničkom životu i o njegovu jedinstvu s Crkvom, te prikladne i sigurne izraze po kojima "upoznaju i vjerno slijede duh osnivača i njegove posebne nakane kao i zdrave tradicije, što sve sačinjava baštinu svake pojedine redovničke ustanove" (dekret *Perfectae caritatis*, br. 2b);

b) pravne propise koji su potrebni da se jasno odrede svojstva, svrha i sredstva ustanove; broj se tih propisa ne smije odviše povećavati, no uvijek treba da budu u potpunom smislu izraženi.

Čl. 13. Potrebno je združiti oba ova elementa, duhovni i pravni, da bi glavni zakonic i ustanove imali čvrst temelj i da bi ih prožimao pravi duh i životvorna načela; treba se, dakle, čuvati da se ne sastavlja tekst koji bi bio ili samo pravni ili jedino pobudan.

Čl. 14. Iz temeljnog zakonika ustanove neka se isključi ono što je već zastarjelo, što je promjenljivo prema običajima nekog razdoblja ili što odgovara samo mjesnim običajima. Propisi koji odgovaraju sadašnjem vremenu, fizičkim i psihičkim uvjetima članova i posebnim okolnostima, neka se stave u dodatne zakonike, koji se zovu "direktoriji", običajnici ili drugim imenima.

III. Kriteriji prilagođene obnove

Čl. 15. Propise i duh, kojima mora odgovarati prilagođena obnova, treba uzeti ne samo iz dekreta *Perfectae caritatis*, već i iz drugih dokumenata II. vatikanskog sabora, napose iz V. i VI. poglavlja dogmatske konstitucije *Lumen gentium*.

Čl. 16. Neke se redovničke ustanove pobrinu da načela postavljena u br. 2 dekreta *Perfectae caritatis* stvarno oblikuju obnovu njihovog redovničkog života. Stoga:

§ 1. Proučavanje i razmatranje Evandjelja, kao i čitavog Svetog pisma, neka svi članovi što više njeguju već od novicijata. Isto tako treba se pobrinuti da oni s prikladnijim sredstvima sudjeluju u otajstvu i životu Crkve.

§ 2. Nauk o redovničkom životu treba istraživati i tumačiti s različitih motrišta (teološkog, povijesnog, pravnog...).

§ 3. Radi ostvarivanja same dobrobiti Crkve, neka ustanove nastoje steći pravo poznavanje svoga prvotnoga duha, tako da se on vjerno sačuva u odlukama koje se odnose na prilagođavanje, a redovnički život da se očisti od tuđih elemenata i oslobodi od zastarjelih.

Čl. 17. Zastarjelim treba smatrati ono što ne čini narav i ciljeve ustanove i što je izgubilo svoju vrijednost i snagu, pa stvarno više ne koristi redovničkom životu; a treba uvijek imati pred očima svjedočanstvo koje redovnički stalež po svom pozivu mora pružati.

Čl. 18. Način upravljanja neka bude takav da "kapituli i savjetodavna tijela... svaki na svoj način izražavaju sudjelovanje i brigu svih članova za dobro cijele zajednice" (dekret *Perfectae caritatis*, br. 14). To će se napose postići ako redovnici budu imali stvarno djelotvorni udio u izboru članova tih tijela; isto tako da izvršavanje vlasti postane uspješnije i brže prema zahtjevima današnjeg vremena. Zato neka poglavari kojega god stupnja budu opskrbljeni potrebnim ovlastima, da se ne množe beskorisni ili prečesti prizivi na više vlasti.

Čl. 19. Uostalom, prikladna se obnova ne može provesti jednom zauvijek, nego je u nekom smislu treba neprestano ostvarivati gorljivošću članova te brigom kapitula i poglavara.

Drugi dio

Neki elementi u redovničkom životu koje treba prilagoditi i obnoviti

I. Božanski časoslov braće i sestara

(Dekret *Perfectae caritatis* br. 3)

Čl. 20. Premda oni redovnici koji mole pravilno odobren mali časoslov time obavljaju javnu molitvu Crkve (usp. Konst. *Sacrosanctum Concilium*, br. 98), ipak se preporučuje ustanovama da umjesto malog časoslova mole božanski časoslov djelomično ili u cjelini, i da tako tješnje sudjeluju u liturgijskom životu Crkve. Članovi istočnjaci neka mole hvalospjeve i božanske pohvale prema njihovim tipicima i običajima.

II. Misljena molitva

(Dekret *Perfectae caritatis*, br. 6)

Čl. 21. Da bi redovnici što tješnje sudjelovali u presvetom otajstvu Euharistije i u javnoj molitvi Crkve te da bi se čitav njihov duhovni život obilnije hranio, neka se umjesto mnogih molitava više vremena posveti razmatranju; ipak neka se sačuvaju pobožne vježbe koje su općenito prihvaćene u Crkvi i neka se vodi potrebna briga da članovi budu brižljivo upućeni u provođenje duhovnog života.

III. Mrtvljenje

(Dekret *Perfectae caritatis*, br. 5 i 12)

Čl. 22. Redovnici moraju više od ostalih vjernika vršiti djela pokore i mrtvljenja. Pokorničke vježbe koje su vlastite ustanovama neka se, ukoliko je potrebno, obnove tako da ih članovi, vodeći brigu o predajama i Istoka i Zapada i današnjim prilikama, doista uzmognu provoditi u djelo, usvojivši također nove oblike iz današnjeg načina života.

IV. Siromaštvo

(Dekret *Perfectae caritatis*, br. 13)

Čl. 23. Neka redovničke ustanove, napose preko generalnih kapitula, brižljivo i stvarnim pothvatima promiču duh i opsluživanje siromaštva u smislu br. 13 dekreta *Perfectae caritatis*, također tako da traže i uvode, u skladu sa svojom naravi, nove oblike siromaštva, koji bi u današnjem vremenu opsluživanje i svjedočanstvo siromaštva učinili djelotvornijim.

Čl. 24. Stvar je samih ustanova s jednostavnim zavjetima da na generalnom kapitolu odluče hoće li u konstitucije unijeti odreknuće već stečenih nasljednih dobara ili onih koja bi mogli steći. I ako se tako odluče, hoće li to biti obvezatno ili dano na volju; i kada treba izvršiti to odreknuće: prije vječnih zavjeta ili nekoliko godina kasnije.

V. Provođenje zajedničkog života

(Dekret *Perfectae caritatis*, br. 15)

Čl. 25. U ustanovama koje se bave apostolskom djelatnošću mora se na svaki način promicati zajednički život u obliku koji odgovara pozivu

ustanove; on je veoma važan kako bi članovi, kao obitelj ujedinjena u Kristu, stvorili međusobne bratske odnose.

Čl. 26. U takvim ustanovama često u svim njihovim kućama ne može biti jednak dnevni red, a ponekad ni za sve članove u istoj kući. No on mora biti uvijek tako sastavljen da redovnici imaju, uz vrijeme posvećeno duhovnom životu i poslovima, i nešto vremena za sebe, te da se uzmognu koristiti prikladnim odmorom.

Čl. 27. Generalni kapituli i sinakse neka pronađu način kako bi članovi, koji se nazivaju konverzima, suradnicima ili kojim drugim imenom, postupno u određenim činima zajednice i u izborima dobili aktivno pravo glasa, a u stanovitim dužnostima i pasivno. Tako će se stvarno postići da se oni tješnje sjedine sa životom i djelatnošću zajednice, a svećenici će se moći slobodnije posvetiti svojim dužnostima.

Čl. 28. U onim samostanima gdje je došlo do toga da postoji samo jedna vrst monahinja, neka konstitucije odrede obvezatnost korske molitve, vodeći brigu o različitim osobama, kako to zahtijeva razlika u poslovima i u posebnim zvanjima.

Čl. 29. Sestre koje su određene za vanjsku službu samostana, oblate ili nazvane kojim drugim imenom, neka imaju posebne statute, u kojima treba voditi brigu o njihovu zvanju koje nije sasvim kontemplativno, pa i o zahtjevima zvanja monahinja s kojima one zajedno žive iako nisu monahinje.

Teška je dužnost poglavarice samostana da o njima vodi pomnu brigu, da im pruži prikladan redovnički odgoj, da postupa s njima s pravom ljubavlju te da podupire sestrinsku povezanost između njih i zajednice monahinja.

VI. Klauzura manahinja

(Dekret *Perfectae caritatis*, br. 16)

Čl. 30. Papinsku klauzuru samostana treba smatrati asketskom ustanovom koja se odlično usklađuje s posebnim zvanjem monahinja, jer ona je znak, zaštita i poseban oblik njihove odijeljenosti od svijeta.

Monahinje istočnog obreda neka u istom duhu drže svoju klauzuru.

Čl. 31. Ova klauzura mora biti tako prilagođena da se uvijek sačuva materijalna odijeljenost od vanjskog svijeta. Međutim, pojedine redovničke obitelji mogu prema svojem duhu u konstitucijama postaviti i odrediti posebne propise za tu materijalnu odijeljenost.

Čl. 32. Dokida se jednostavna klauzura. Dakle, monahinje koje se po svojoj ustanovi bave vanjskim djelatnostima, neka u konstitucijama odrede vlastitu klauzuru. Monahinje pak koje su preuzele vanjske djelatnosti, iako su po svojoj ustanovi kontemplativne, poslije stanovitog vremena koje im je dano da se mogu odlučiti ili neka napuste vanjsku djelatnost i zadrže papinsku klauzuru ili, ako te djelatnosti zadrže, neka u konstitucijama odrede vlastitu klauzuru, a da njihov stalež monahinje ostane nepromijenjen.

VII. Odgoj i izobrazba redovnika

(Dekret *Perfectae caritatis*, br. 18)

Čl. 33. Odgoj članova ne smije se u svim redovničkim ustanovama već od novicijata uređivati na isti način, već treba voditi brigu o vlastitim osebuj-

nostima svake pojedine ustanove. Pri preispitivanju i prilagođavanju odgoja neka se daje mjesta dovoljnom i razboritom pokusu.

Čl. 34. Ono što je određeno u dekretu *Optatam totius* (o odgoju svećenika) mora se vjerno obdržavati i kod uredbe odgoja redovničkih klerika, pošto je zgodno prilagođeno naravi pojedinih ustanova.

Čl. 35. Nastavak odgoja poslije novicijata, uređen na način koji odgovara pojedinim ustanovama, prijeko je potreban za sve redovnike, pa i za kontemplativne. Za braću laičkih ustanova, kao i za sestre u ustanovama koje se posvećuju djelima apostolata, taj se odgoj ima općenito produljiti za čitavo vrijeme privremenih zavjeta, kao što je to već uvedeno u mnogim ustanovama pod nazivom juniorat, skolastikat ili slično.

Čl. 36. Taj se odgoj ima vršiti u prikladnim kućama; a da ne bude samo teoretski, neka se u svrhu vježbanja dopuni obavljanjem poslova ili dužnosti, u skladu sa značenjem i posebnim okolnostima pojedinih redova, tako da se članovi postupno uvode u život koji će kasnije provoditi.

Čl. 37. Kad pojedine ustanove ne mogu u dovoljnoj mjeri pružiti naučnu ili tehničku izobrazbu, to se može nadomjestiti bratskom suradnjom mnogih, ali uvijek tako da se stekne formacija koja je svojstvena svakom redu. Ta suradnja može imati više stupnjeva i oblika: zajednička predavanja ili tečajevi, pozajmljivanje profesora ili čak njihovo udruživanje, te doprinosi zajedničkoj školi koju pohađaju članovi više ustanova.

Ustanove koje imaju više sredstava neka rado pomažu druge.

Čl. 38. Pošto je izvršila potrebne pokuse, bit će dužnost svake ustanove da izradi vlastite i prilagođene propise o formaciji članova.

VIII. Ujedinjavanje i dokidanje ustanova

(Dekret *Perfectae caritatis*, br. 21-22)

Čl. 39. Promicanje bilo kakvog ujedinjavanja među ustanovama pretpostavlja prikladnu duhovnu, psihološku i pravnu pripravu u duhu dekreta *Perfectae caritatis*. Često će biti potrebno da u tu svrhu ustanovama pomogne kakav pomoćnik (asistent) kojega odobri nadležna vlast.

Čl. 40. U takvim slučajevima i okolnostima treba gledati na dobro Crkve, vodeći ipak brigu o osobitosti svake ustanove i o slobodi pojedinih članova.

Čl. 41. Među kriterijima koji mogu pridonijeti da se stvori odluka o ukidanju neke ustanove ili samostana, pošto se razmotre sve okolnosti, neka se osobito uvažavaju sljedeći uzeti zajedno: malen broj redovnika s obzirom na godine postojanja ustanove, nestašica pripravnika tijekom više godina, poodmakla dob većeg dijela članova. Ustreba li pristupiti ukidanju, valja se pobrinuti za pripajanje "ako je moguće, drugoj životnijoj ustanovi ili samostanu koji se po duhu i svrsi od njega mnogo ne razlikuje" (Dekret *Perfectae caritatis*, br. 21). Prije toga treba saslušati svakoga pojedinog redovnika, a sve neka se izvrši u ljubavi.

IX. Konferencije ili unije viših poglavara i poglavarica

(Dekret *Perfectae caritatis*, br. 23)

Čl. 42. Treba se pobrinuti da unija vrhovnih poglavara i unija vrhovnih poglavarica uzmognu biti saslušane i pitane za savjet preko vijeća osnovanog kod Sv. kongregacije za redovnike.

Čl. 43. Osobito je važno da nacionalne konferencije ili unije viših poglavara i poglavarica surađuju s biskupskim konferencijama u povjerenju i poštovanju (usp. dekret *Christus Dominus*, br. 35,5; dekret *Ad gentes divinitus*, br. 33)

Poželjno je stoga da pitanja koja se tiču jedne i druge strane budu raspravljena u mješovitim komisijama, sastavljenima od biskupa i viših poglavara i poglavarica.

Zaključak

Čl. 44. Ovi propisi, koji vrijede za redovnike cijele Crkve, ostavljaju netaknutima opće crkvene zakone, i latinske Crkve i istočnih Crkava, a isto tako i vlastite zakone redovničkih ustanova, osim ako ih izričito ili uključno mijenjaju.